

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
John Dagobert
Landskapsarkitekt

Enligt sändlista

Förordnande om utvidgat strandskydd i Lilla Edets kommun

Innehåll

Beslut
Redogörelse för ärendet
Inkomna yttranden
Skälen för Länsstyrelsens beslut
Kungörelse
Hur man överklagar
Upplysningar

Bilagor

Bilaga 1. Kartor med läsanvisning
Bilaga 2. Sändlista
Bilaga 3. Redogörelse för samråd
Bilaga 4. Besvärshänvisning, blankett O4

Beslut

Länsstyrelsen förordnar enligt 7 kap. 14 § miljöbalken (1998:808), att de sjöar som anges nedan omfattas av utvidgat strandskydd. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill det angivna avståndet från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd, detta gäller även från strandlinjen för öar.

Utvidgat strandskyddsområde 100-300 meter

Öresjö

Utvidgat strandskyddsområde 100-200 meter

Borydsjön	Sollums lång
Bråtesjön	Stendammen
Gransjön (<i>i Ale kn</i>)	Store-Väktor
Gropsjön	Stuvvikesjön
Håleresjön	Torrgårdsvatten
Kringvattnet	Utby lång
Kroksjön	Vanderydvattnet
Lille-Väktor	Västersjön
Nybyggesjön	Örevattnet M. (<i>i gräns mot Ale</i>)
Ryrsjön	Örevattnet Öv. (<i>i gräns mot Ale</i>)
Rödvatten	

I vissa områden har anpassning av strandskyddets utbredning gjorts. Strandskyddsgränsen har då anpassats så att den istället för att gå ända ut till 300 eller 200 meter från stranden följer vägar, järnvägar, befintlig bebyggelse m.m. inom 100-300 respektive 100-200 meter från strandlinjen. Dessa *anpassade strandskyddsgränser* gäller som beslutsgräns för det utvidgade strandskyddsområdet med redovisad utsträckning i kartbilagorna 1.1-1.22. De områden där Länsstyrelsen beslutat om anpassad strandskyddsgräns beskrivs också i texten under rubriken *Länsstyrelsens bedömning* för Öresjö.

Detta beslut påverkar inte i någon del det generella strandskyddet.

Beslutet gäller omedelbart även om det överklagas.

Redogörelse för ärendet

I Sverige gäller strandskydd vid samtliga stränder vid havet, insjöar och vattendrag. Strandskyddet omfattar land och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

Länsstyrelsen kan i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa förutsättningar för allemansrättslig tillgång till strandområden eller för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (tidigare Älvsborgs län) har tidigare reglerat strandskyddet i länet genom särskilda beslut. För de kommuner som

tidigare tillhörde Älvsborgs län (däribland Lilla Edets kommun) fattades detta beslut den 16 juni 1975. Beslutet innebär bl.a. att strandskyddet skall råda inom – land- och vattenområde (öar inbegripna) intill angivet avstånd, upp till 300 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd vid de sjöar eller delar av dessa, som angivits i till beslutet bifogad förteckning för aktuell kommun.

Den 1 juli 2009 trädde nya strandskyddsregler i kraft som bl.a. innebär att efter den 31 december 2014 gäller utvidgat strandskydd endast inom områden som har beslutats med stöd av den nya lagstiftningen. Detta innebär att de av Länsstyrelsen tidigare fattade besluten inte längre gäller i de delar som avser utvidgat strandskydd.

Mot bakgrund av de nya strandskyddsreglerna har Länsstyrelsen gjort en översyn över kommunens strandskydd och den 1 december 2014 fattat ett nytt beslut om bl.a. utvidgat strandskydd inom Lilla Edets kommun. Beslutet överklagades till regeringen som i beslut den 11 februari 2016 beslöt att upphäva Länsstyrelsens beslut och återförvisa ärendet till Länsstyrelsen för förnyad behandling då Länsstyrelsen inte fullgjort kraven på delgivning enligt delgivningslagen.

Länsstyrelsen fattade den 10 mars 2016 beslut om tillfälligt förordnande om utvidgat strandskydd i Lilla Edets kommun. Detta tillfälliga förordnande gäller fram till och med den 9 september 2016.

Länsstyrelsen tog även om processen med remiss och kungörelse av ärendet. Förslag till slutligt beslut i ärendet sändes på remiss och kungjordes genom kungörelsedelgivning i Post- och Inrikes Tidningar, Göteborgs-Posten och TTELA under vecka 11 år 2016. Av annonsen framgick att förslag till slutligt beslut fanns tillgängligt på Länsstyrelsens hemsida, på Länsstyrelsens kontor samt på kommunkontoret. Tid för att inkomma med eventuella yttranden eller synpunkter på förslaget till slutligt beslut angavs till den 29 april 2016.

Inkomna yttranden

Nedan följer en sammanfattning av yttranden som inkommit över slutligt förslag till utvidgat strandskydd i Lilla Edets kommun då det var på remiss under våren 2016. En sammanställning av alla yttranden som inkom vid denna remiss och Länsstyrelsens eventuella kommentarer till dessa finns samlade i bilaga 3.

Lilla Edets kommun har föreslagit ändringar av strandskyddet i flera områden. Inom Bredfjället/Väktorområdet samt inom Svartedalen bör strandskyddet vara utvidgat till 300 meter, för att säkra mångfalden av djur och natur. Både Öresjö och Nybyggesjön bör ha 200 meter strandskydd. Vid Bodasjön, Ryrsjöns västra sida, Västersjön samt nordost om Stendammen

finns både befintliga och kommande detaljplaner, och strandskyddet bör här minskas till 100 meter.

Flera organisationer och markägare anser att samrådet är otillräckligt och att kungörelsedelgivning inte kan användas i det här fallet. Förslagen innebär vidare ett alltför stort ingrepp i äganderätten och strider mot proportionalitetsprincipen. Det är lagstridigt att ersättning inte utgår till markägarna.

Flera organisationer och markägare anser också att 100 meter strandskydd är tillräckligt. Utvidgningarna är alltför generella och underlaget är otillräckligt. I vissa fall ingår mark som inte är skyddsvärd, exempelvis hamnområden och befintliga bostadstomter, i strandskyddet.

Flera organisationer och markägare anför att förslagen saknar landsbygds-perspektiv. Den nya strandskyddslagen syftade till att stärka strandskyddet i områden med högt exploateringsstryck, och sänka skyddet i andra områden. LRF anser vidare att jordbruksverksamhet är viktigt för att hålla markerna öppna och att Länsstyrelsen inte får göra en alltför strikt tolkning av vad som klassas som näringsverksamhet i undantagen för areella näringar.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Bestämmelser

Strandskydd omfattar normalt land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet (7 kap. 13-14 § miljöbalken).

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Ett beslut att utvidga strandskyddsområdet ska gälla omedelbart även om det överklagas (7 kap. 14 § miljöbalken).

Av förarbeten till de nya strandskyddsreglerna som trädde i kraft den 1 juli 2009 (prop. 2008/09:119 s. 99) framgår att de nya bestämmelserna i miljöbalken utgör en skärpning av kravet för att utvidga det område som omfattas av strandskydd. En utvidgning får ske om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Avsikten är att det ska finnas ett tydligt och långsiktigt behov av ett utvidgat strandskydd. Ett beslut om utvidgat strandskydd behöver grundas på hänsyn till berörda områdens värden samt till nuvarande och förväntade behov av tillgängliga strandområden. Enligt propositionen kan beslutet om utvidgat strandskyddsområde komma att avse:

1. Områden som omfattas av annat områdesskydd, till exempel naturreservat, som inte innebär samma skydd för strandområden som bestämmelserna om strandskydd,
2. riksintresseområden enligt 3 kap. 6 § andra stycket och 4 kap. 2-8 §§, som är relevanta för strandskyddet,

3. kust- och skärgårdsområden som inte redan har förlorat i betydelse på grund av exploatering,
4. grunda havsbottnar av betydelse för flora och fauna,
5. välbesökta friluftsområden eller områden som har tydlig potential att bli det och som riskerar att gå förlorade utan ett nybyggnadsförbud,
6. tätortsnära strövområden, eller
7. ekologiskt känsliga områden som inte omfattas av annat områdesskydd.

Enligt 24 § 6 punkten förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska remiss av förslag till beslut om utvidgning av strandskyddsområdet enligt 7 kap. 14 § miljöbalken ske under förutsättning av att beslutet gäller för en längre period än sex månader.

Allmänna överväganden

Länsstyrelsen har granskat strandområdena i sin helhet och bedömt i vilka områden:

- strandskyddet behöver utvidgas till 200 eller 300 meter,
- strandskyddet behöver utvidgas, men det finns en yttre gräns i form av bebyggelse, väg eller järnväg där en utvidgning av strandskyddet i området inom eller bakom etableringen inte bidrar till att säkerställa något av strandskyddets syften (alltså en utvidgning mellan 100 och 300 meter som begränsas av bebyggelse, väg eller järnväg),
- tidigare beslut om att upphäva generellt strandskyddsområde, inom 100 meter från strandlinjen, bör ligga kvar (områden som Länsstyrelsen bedömer fortfarande saknar värde för att tillgodose strandskyddets syften).

För att minska mängden framtida prövningar av dispenser framför allt för kommunerna har Länsstyrelsen även tagit ställning till områden som t.ex. etablerade tomter inom strandskyddsområdet. Länsstyrelsen har undantagit dessa områden genom anpassning av det utvidgade strandskyddet i de fall då det får marginell påverkan på säkerställandet av strandskyddets syften.

Ett av strandskyddets syften är att säkra strandområden så att de förblir tillgängliga enligt de grunder som gäller för allemansrätten. Skyddet baseras på uppfattningen att stränderna är en av de mest värdefulla tillgångarna för friluftslivet i dess olika former. Strandskyddet ska långsiktigt möjliggöra för människor att nu och i framtiden fritt kunna ströva utmed stränderna, att vistas där, att bada eller att bara njuta av den naturupplevelse som mötet med vattnet ger, antingen det gäller havet, insjön eller något vattendrag. Strandskyddet utgör dessutom en väsentlig del av säkerställandet av riksintressen för naturvård, friluftsliv och fiske enligt 3 kap. miljöbalken.

I översynen har Länsstyrelsen identifierat de strandområden som har särskilt höga värden för friluftslivet och växt- och djurlivet kring de sjöar som haft utvidgat strandskydd enligt tidigare beslut. Dessa områden bör omfattas av ett utvidgat strandskydd för att förhindra att de exploateras och förlorar sina värden. Tillkommande exploatering, även om den sker utanför hundrame-

terzonen, riskerar att bland annat skada ett områdes orördhet och upplevelsevärden eller dess biologiska värden och därmed dess värden för friluftslivet och växt- och djurlivet.

Områdesskydd som naturreservat, kulturresevat, natura 2000-områden, nationalparker, djur- och växtskyddsområden, naturminnen och landskapsbildsskydd är tydliga indikationer på områden med stor betydelse för strandskyddets syften. Länsstyrelsen anser att dessa områden har så höga värden för friluftslivet och växt- och djurlivet att ett utvidgat strandskydd krävs för att säkerställa syftena.

Enligt Länsstyrelsens mening är områden som har pekats ut som riksintressen för naturvård eller friluftsliv enligt 3 kap. eller omfattas av geografiska bestämmelser enligt 4 kap. miljöbalken på grund av höga natur- och rekreativvärden värdefulla för strandskyddets syften.

I Länsstyrelsens underlagsmaterial för beslutet ingår också olika inventeringar och klassningar av värdefull natur. Inventeringarna omfattar områden med värdefulla lövskogar, värdefulla vattendrag och våtmarker, nyckelbiotoper, skyddsvärda träd, ängs- och betesmarker samt värdefulla odlingslandskap. Vad det gäller de sjöar som har strandområden som omfattas av ovanstående inventeringar har Länsstyrelsen gjort en bedömning från fall till fall av dessa naturvärdens omfattning och betydelse för strandskyddets syften.

Länsstyrelsen bedömer att områden med höga upplevelsevärden är viktiga att bevara för allmänheten eftersom det finns ett behov av tillgängliga strandnära sådana nu och i framtiden. Stockholms Regionplane- och trafikkontor har gjort flera utredningar om hur man kan mäta kvaliteter i friluft- och rekreationsområden (bl.a. Regionplane- och trafikkontoret rapport ”Nacka-Värmdökilen, Upplevelsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar” 5:2004). Enligt dessa utredningar är det vanligaste önskemålet med att vistas i naturen att uppleva lugn och ro. Områdena ska gärna ha god tillgänglighet, vara stora, tysta och erbjuda variation och omväxling. För att uppleva värden som exempelvis orördhet och skogskänsla krävs att avståndet till störande exploateringar är mellan 200 och 300 meter. Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att större sammanhängande strandnära områden med höga upplevelsevärden, utan påverkan från närliggande bebyggelse, omfattas av utvidgat strandskydd, så att de inte exploateras på ett sätt som hotar det långsiktiga säkerställandet av strandskyddets syften i dessa områden.

I närheten av tätorter eller områden med sammanhållen bebyggelse är trycket att utnyttja kvarvarande obebyggda områden särskilt stort om de ligger strandnära. Här är också efterfrågan på tätortsnära rekreationsområden hög, eftersom det bor många människor på samma plats. Strandnära obebyggda områden i dessa lägen har därmed ett särskilt stort värde utifrån strandskyddets syften. Länsstyrelsen bedömer därför att det vid sjöar med dokumenterade värden är av särskild vikt att det finns utvidgade strandskyddsområden

intill och mellan tätorter och sammanhållen bebyggelse. Särskilt viktigt är detta i anslutning till platser som utgör populära turistmål.

För såväl djurlivet som allmänhetens rekreationsupplevelser kan det även finnas stora värden i större områden med ett antal sjöar och/eller sjösystem som ligger tätt och där det finns möjlighet att röra sig fritt mellan sjöarna. Ett sådant område är Svartedalen. Svartedalen är ett stort sammanhängande skogs- och vildmarksområde med stora natur- och friluftsvärden. Området har bland annat stor betydelse för fågellivet, med arter som storlom, bivräk, fiskgjuse, järpe, tjäder, berguv, sparvuggla, pärluggla m.fl. Området utgör naturreservat och natura 2000-område, och har pekats ut som riksintresse för både naturvärden och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Det är av stor vikt att områdets orördhet, upplevelsevärden och värden för det rörliga friluftslivet värnas.

Ett annat sådant område är Risveden. Risvedenområdet är, med sina 20 000 hektar, västra Sveriges största sammanhängande skogsområde. Området utgörs av barrskogslandskap med vildmarkskaraktär som har höga värden för såväl friluftslivet som för växt- och djurlivet. Området har bland annat stor betydelse för fågellivet, med arter som tjäder, fiskgjuse, pärluggla och nötkråka m.fl. Området är i sin helhet utpekade som riksintresse för både naturvärden och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Flera mindre områden inom Risveden utgör också naturreservat och natura 2000-områden. Det är av stor vikt att områdets orördhet, upplevelsevärden och värden för det rörliga friluftslivet värnas.

Ytterligare ett sjörikt område med höga värden för friluftsliv är Bredfjället-Väktorområdet. Området utgör en sjö- och barrskogsrik höjdplatå på gränsen mellan kommunerna Lilla Edet och Uddevalla. Området hyser höga naturvärden, bland annat botaniska värden och värden för fågellivet. Området hyser även höga upplevelsevärden, med vacker natur och kulturhistoriskt intressanta miljöer, samt goda möjligheter för rörligt friluftsliv. Stora delar av området utgör naturreservat och natura 2000-område, och området har även pekats ut som riksintresse för både naturvärden, kulturmiljövärden och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Det är av stor vikt att områdets orördhet, upplevelsevärden och värden för det rörliga friluftslivet värnas.

Många av de värden som beskrivs ovan handlar om vikten av att bevara större sammanhängande områden tillgängliga för såväl allmänheten som växt- och djurlivet nu och i framtiden. Såväl upplevelsevärdena som värdena av oexploaterade områden för växt- och djurlivet skadas om områdena fragmenteras. Länsstyrelsen ser därför sammantaget starka skäl till att besluta om utvidgade strandskyddsområden som har en betydande storlek och inte delas upp i mindre områden eftersom de då tappar i värde.

Kring vissa sjöar är stränderna bitvis så flacka att marken där under delar av året ligger under vatten och tillgängligheten för allmänheten därför är tidvis begränsad. Exploatering utanför hundrameterzonen skulle här ytterligare

begränsa allmänhetens tillgång till strandområdet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd i dessa områden är nödvändigt för att säkerställa allmänhetens tillgång till strandområdena.

Strandskyddets omfattning

Strandskyddsområdet får utvidgas så mycket som är nödvändigt för att säkerställa syftena med strandskyddet, dock högst till 300 meter från strandlinjen. I de flesta särskilt värdefulla strandområden bedömer Länsstyrelsen att ett utvidgat skydd om 200 meter är tillräckligt för att säkerställa skyddets syften. Utvidgat strandskydd om 300 meter bör dock kunna gälla vid stora sjöar, sjöar nära tätorter samt sjöar med andra synnerligen höga värden för växt- och djurliv och/eller friluftsliv.

I vattenområdet är de biologiska värdena generellt som högst i områden som ligger grundare än 6 meters djup. Vad gäller exploateringstryck så har Länsstyrelsen de senaste åren sett ett ökande intresse för olika typer av exploateringar i/på vattnet, t.ex. fiskodlingar. Den typen av exploateringar hindrar allmänheten från att färdas fritt i/på vattnet. De påverkar även strandområdenas upplevelsevärden negativt. Länsstyrelsen anser därför att strandområden med höga värden för strandskyddets syften ska omfattas av utvidgat strandskydd även ut över vattenområdet.

Länsstyrelsen anser att det i vissa fall är motiverat att anpassa strandskyddsgränsen efter befintliga bebyggelsegrupper, större vägar och järnvägar som är svåra att passera. Områden som omfattas av tät bebyggelse, samt områden som skärs av från strandområdet av stora och trafikerade vägar eller järnvägar har ofta ett begränsat värde för strandskyddets syften, och bör därför inte omfattas av utvidgat strandskydd. I områden med hög bebyggelsegrad och högt exploateringstryck kan dock ett sådant område fungera som en grön kil för tillgänglighet och växt- och djurliv och därmed vara mycket värdefullt för strandskyddets syften. Därför måste en bedömning göras i varje enskilt fall.

Strandlinjen

Strandskydd räknas från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. I kartorna som bifogas beslutet används en strandlinje från Lantmäteriets fastighetskartas marklinjeskikt från den 21 oktober 2010. Strandlinjen i det skiktet utgör Lantmäteriets tolkning av var strandlinjen går vid normalt medelvattenstånd. Denna tolkning av var strandlinjen går skiljer sig bitvis från den tolkning som gjordes i det gamla beslutet från 1975, det kan t.ex. bero på nya dämmningsregimer, annan mänsklig påverkan eller av naturliga processer som förnaansamling, d.v.s. att förmultnande växtdelar långsamt höjer botten, i flacka vassbevuxna strandområden.

Miljömål

Sveriges riksdag har formulerat 16 miljö kvalitetsmål som ska leda vår strävan att nå en ekologiskt hållbar utveckling. Utvidgningen av strandskyddsområden enligt detta beslut berör miljömålen:

- ”Levande sjöar och vattendrag”, som bland annat innebär att sjöars, stränders och vattendrags stora värden för natur- och kulturupplevelser och friluftsliv ska värnas och utvecklas hänsynsfullt och långsiktigt,
- ”Ett rikt växt- och djurliv”, som bland annat innebär att arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner ska värnas.

För att uppnå dessa mål är det många gånger angeläget att begränsa exploatering i närheten av sjöar och vattendrag. Det kan även vara nödvändigt för att inte bryta mot en miljö kvalitetsnorm eller för att motverka att vattnet uppnår god ekologisk status.

Berörda områdets värden

Sjöar inom Bredfjället-Väktorområdet (bilaga 1.12-1.15)

Värdebeskrivning

Bredfjället-Väktorområdet utgör en sjö- och barrskogsrik höjdpå i norra delen av Lilla Edets kommun. Området sträcker sig från Ljungskile i Uddevalla kommun till Hjärtum i Götaälvdalen. Vegetationen karaktäriseras av blåbärsgranskog. I stora delar av området har skogen fått utvecklas ostört, och har en ålder av 100-140 år. Här finns höga värden för fågellivet, med arter som tjäder, orre, pärluggla, spurvuggla, fiskgjuse, järpe, nötkråka och mindre hackspett. Även hasselmus förekommer inom området. I området finns även ett flertal rikkärr med artrik flora, samt ett flertal andra värdefulla områden med odlingslandskap och lövskogspartier.

Stora delar av området utgör naturreservat och natura 2000-område, och området har även pekats ut som riksintresse för både naturvärden, kulturmiljövärden och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Området har höga upplevelsevärden, med vacker natur och kulturhistoriskt intressanta miljöer, samt goda möjligheter för rörligt friluftsliv.

Sjöar inom området

I den del av området som är beläget i Lilla Edets kommun ligger sjöarna Store-Väktor, Lille-Väktor, Bråtesjön, Håleresjön, Kringvattnet, Sollums lång, Stuvvikesjön, Gropsjön och Utby lång.

Länsstyrelsens bedömning

Hela området, med sjöar och strandområden, har mycket höga värden för såväl allmänhetens friluftsliv som för växt- och djurlivet och bör skyddas mot olika former av exploatering och ingrepp som kan påverka miljön och upplevelsevärdena. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring ovanstående sjöar är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Sjöar inom området Svartedalen (bilaga 1.1, 1.2 och 1.4-1.6)

Värdebeskrivning

Svartedalen är ett av sydvästra Sveriges största sammanhängande skogs- och vildmarksområden. Området är mer än 3000 hektar stort, och berör

kommunerna Kungälv, Stenungsund och Lilla Edet. Området är rikt på sjöar och våtmarker och rymmer mycket höga upplevelsevärden samt natur- och friluftsvärden. Svartedalen är också ett populärt utflyktsmål och i området finns ett flertal anläggningar för turism och friluftsliv. Bohusleden går igenom området.

Stora delar av området utgör naturreservat och natura 2000-område, och hela området har pekats ut som riksintresse för både naturvården och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Området har stor betydelse för fågellivet, med arter som storlom, bivråk, fiskgjuse, järpe, tjäder, berguv, sparvuggla, pärluggla m.fl. Även det övriga djurlivet är rikt, med både lodjur och varg samt de rödlistade arterna hasselmus och hasselsnok. Även inom floran finns ett flertal rödlistade arter.

Sjöar inom området

I den del av området som är beläget i Lilla Edets kommun ligger sjöarna Kroksjön, Rödvattnet, Stendammen och Torregårdsvattnet.

Länsstyrelsens bedömning

Hela området, med sjöar och strandområden, har mycket höga värden för såväl allmänhetens friluftsliv som för växt- och djurlivet och bör skyddas mot olika former av exploatering och ingrepp som kan påverka miljön och upplevelsevärdena. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Sjöar inom området Risveden (bilaga 1.3)

Värdebeskrivning

Risvedenområdet utgörs av ett stort barrskogslandskap med vildmarkskaraktär, som berör kommunerna Ale, Lerum, Lilla Edet och Alingsås. Landskapet karaktäriseras av kuperade, sjörika bergsplatåer med branta sluttningar ner mot det kringliggande odlingslandskapet. Branterna genomskärs av dalgångar, med bitvis höga botaniska värden. Naturbetesmarker och naturliga slättermarker med värdefull flora finns också inom området. Området är mycket rikt på sjöar och mossar, med bitvis höga botaniska värden. Omkring 90 fågelarter häckar i området, och förekomsten av tjäder, fiskgjuse, pärluggla och nötkråka är god.

Området är också ett populärt utflyktsmål, och används bland annat för vandringar, bad, fiske, skidturer samt bär- och svampplockning. Genom området finns flera vandringsleder, bland annat Risvedensspåret och Reservatsspåret.

Området är i sin helhet utpekade som riksintresse för både naturvården och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Flera mindre områden inom Risveden utgör också naturreservat och natura 2000-områden.

Sjöar inom området

I den del av området som är beläget i Lilla Edets kommun ligger sjöarna Övre och Mellersta Örevattnet. Gransjön är belägen i Ale kommun, men en liten del av strandskyddsområdet ligger i Lilla Edets kommun.

Länsstyrelsens bedömning

Hela området, med sjöar och strandområden, har mycket höga värden för såväl allmänhetens friluftsliv som för växt- och djurlivet och bör skyddas mot olika former av exploatering och ingrepp som kan påverka miljön och upplevelsevärdena. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring ovanstående sjöar är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Vanderydvattnet (bilaga 1.7, 1.9 och 1.10)

Värdebeskrivning

Vanderydvattnet är en stor, mesotrof klarvattensjö belägen på gränsen mellan kommunerna Lilla Edet, Trollhättan och Ale, en dryg mil öster om tätorten Lilla Edet. Sjön avvattnas genom Visslaån, som hotas av övergödning, via Slumpån till Göta älv. Vanderydsvattnet har en hög biologisk funktion samt höga värden för det rörliga friluftslivet.

Vid sjöns nordöstra strand ligger Koberg med kringliggande herrgårdslandskap, som har pekats ut som riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Området kring herrgården är även utpekade som regionalt värdefullt odlingslandskap. Det småskaliga odlingslandskapet ger en vacker landskapsbild och hyser höga upplevelsevärden samt värden för växt- och djurlivet. Det utgör ett populärt besöksmål. I området finns även flera alléer samt andra skyddsvärda träd, och ner mot vattnet finns ett stycke betad strandäng. Vid Koberg finns även en golfbana med vackert läge.

Kring sjön finns även ett flertal mindre områden med värdefull skogsmark, vissa har pekats ut som nyckelbiotoper och omfattas av naturvårdsavtal. Vid sjön finns också strandängar. Sjön är även relativt grund och hyser värden för fågellivet. Sjön hyser även ett stort antal fiskarter, däribland gös, mört och abborre, och är en populär fiskesjö. Sjön används även populärt för bad, vattensport samt för isfiske och långfärdsskridskoåkning. Markerna kring sjön används för bär- och svampplockning, och vid Finneviksnäset vid sjöns östra strand finns ett vackert, välhävdade skogsområde med stigar för strövning. De relativt oexploaterade stränderna innebär att tillgängligheten för allmänheten är god.

Länsstyrelsens bedömning

Sjön med strandområden har höga värden för växt- och djurlivet, samt för friluftslivet. Exploatering kring sjön, även utanför hundrameterzonen, skulle innebära negativ påverkan på fågellivet, vattenkvaliteten och upplevelsevärdena kring sjön och Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter är nödvändigt för att bevara områdets värden för växt- och djurlivet samt upplevelsevärden så att strandskyddets syften långsiktigt kan säkerställas i området.

Borydsjön och Rysrsjön (bilaga 1.8 och 1.11)

Värdebeskrivning

Sjöarna Borydsjön och Rysrsjön är belägna strax öster om tätorterna Lilla Edet och Göta i kommunens östra del. Sjöarna med strandområden har, till följd av sitt tätortsnära läge, värden som tätortsnära rekreativsområden. Vid Rysrsjön har strandskyddet till viss del upphävts pga. exploatering.

Kring sjöarna finns också flera mindre områden med värdefull skog och betesmark. Flera områden har pekats ut som nyckelbiotoper och hyser flera rödlistade arter.

Sjöarna ingår i Göta älvs vattensystem, och har en hög biologisk funktion. Rysrsjöbäcken, nedströms sjöarna, utgör lek område för havsvandrande lax och öring. Andra fiskarter som förekommer är gädda, abborre, elritsa och ål. Rysrsjöns södra strandområde, med utloppet till Rysrsjöbäcken, ingår i riksintresseområdet för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken för Göta älv.

Exploateringstryck och Länsstyrelsens bedömning

Sjöarna med strandområden hyser höga värden för friluftslivet och även i vissa delar höga värden för växt- och djurlivet. Området hotas, till följd av sitt tätortsnära läge, av exploatering. Vid Rysrsjön är strandskyddet idag till viss del upphävt till följd av exploatering. I områden med högt bebyggelsestryck finns det risk för att mycket bebyggelse utanför hundrameterzonen försämrar tillgängligheten till strandområdena. De oexploaterade områden som finns kvar kring sjöarna idag kommer sannolikt på längre sikt att öka i värde som tätortsnära rekreativsområden. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter är nödvändigt för att säkerställa möjligheterna för tätortsnära friluftsliv kring sjöarna samt bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet på längre sikt.

Öresjö, med Nybyggesjön (bilaga 1.16-1.22)

Värdebeskrivning

Öresjö är en stor och örik sjö belägen på gränsen mellan kommunerna Trollhättan, Lilla Edet och Vänersborg, drygt 4 km från Trollhättans tätort. Nybyggesjön är belägen i södra änden av Öresjö. Sjöarna med strandområden har höga värden för såväl växt- och djurlivet som för det rörliga friluftslivet.

Längs Öresjöns västra och södra strand samt på Koön i sjöns södra del finns flera områden med värdefull skog. Vissa har pekats ut som nyckelbiotoper och vissa omfattas av naturvårdsavtal eller biotopskydd. Sjöns södra strand ingår även i ett större område kring Bredfjället-Väktorområdet, rikt på gammal skog med rödlistade arter och rikkärr, som har pekats ut som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Sjön har även ett rikt fågelliv, med arter som storlom och fiskgjuse, samt en hög biologisk funktion med flera ishavsrelikter.

Området kring sjön har stora värden för det rörliga friluftslivet. Vandringsleder finns anlagda från Trollhättan ut till Öresjö, och området är välbesökt av allmänheten. Sjön används även för fiske, bad, paddling, vattenskidåkning, vindsurfing och segling. Närheten till Trollhättans tätort medför att området har värde som tätortsnära rekreationsområde. Friluftsförbundet driver en friluftsgård vid sjön, som kan lånas av allmänheten.

Exploateringstryck och Länsstyrelsens bedömning

Öresjö och Nybyggesjön med strandområden har höga värden för både växt- och djurlivet och för det rörliga friluftslivet. Det tätortsnära läget har gjort området till ett viktigt tätortsnära rekreationsområde. Närheten till tätorten medför även ett visst exploateringstryck. I områden med högt bebyggelse-tryck finns det risk för att mycket bebyggelse utanför hundrameterzonen försämrar tillgängligheten till strandområdena. De oexploaterade områden som finns kvar kring sjön idag kommer sannolikt på längre sikt att ytterligare öka i värde som tätortsnära rekreationsområden.

Länsstyrelsen bedömer att Öresjö med strandområden, till följd av dess storlek, naturvärden och stora betydelse för närrekreation och annat rörligt friluftsliv, behöver ha ett utvidgat strandskydd till 300 meter för att strandskyddets syften ska säkerställas. Kring Nybyggesjön bedömer Länsstyrelsen att det krävs ett utvidgat strandskydd till 200 meter för att strandskyddets syften ska säkerställas.

Det utvidgade strandskyddet kring Öresjö har i viss mån anpassats efter avskiljande väg. För sex områden väster om väg 2029, två områden mellan Sandviken och Norra Hagen, ett område vid Läresbo, två områden vid Fredskogen och ett område nordväst om Arnstorp, bedömer Länsstyrelsen att strandskyddsområdet inte behöver utvidgas över väg 2029. Beslutsgränsen för det utvidgade strandskyddsområdet i dessa delar framgår av kartbilagorna 1.16, 1.19, 1.20 och 1.22.

Västersjön (bilaga 1.6)

Värdebeskrivning

Västersjön är en oligotrof sjö belägen på gränsen mellan kommunerna Lilla Edet och Stenungsund, ca 4 km väster om Västerlanda tätort. Sjön är belägen i direkt anslutning till tätorten Mjösund, och kring sjön finns flera områden med bostadsbebyggelse där strandskyddet har upphävts. De grönområden som finns kvar kring sjön är av stort värde för friluftslivet som tätortsnära grönområden.

Sjön ingår i Göta älvs vattensystem, och har en hög biologisk funktion. Nedströms sjön ligger Västerlandaån, som utgör lek område för havsvandrande lax och öring. Där finns även id.

I slutningen norr om sjön växer värdefull lövskog. I området växer även bergjohannesört.

Exploateringstryck och Länsstyrelsens bedömning

Västersjön med strandområden hyser höga värden för friluftslivet och även i vissa delar höga värden för växt- och djurlivet. I flera områden kring sjön är strandskyddet idag upphävt till följd av exploatering. I områden med högt bebyggelsestryck finns det risk för att mycket bebyggelse utanför hundrameterzonen försämrar tillgängligheten till strandområdena. De oexploaterade områden som finns kvar kring sjön idag kommer sannolikt på längre sikt att öka i värde som tätortsnära rekreativområden. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter är nödvändigt för att säkerställa möjligheterna för tätortsnära friluftsliv kring sjön samt bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet på längre sikt.

Bemötande av inkomna yttranden

Länsstyrelsen bedömer att 200 meter strandskydd i nuläget är tillräckligt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i områdena kring Bredfjället/Väktorumrådet samt Svartedalen.

Länsstyrelsen har tagit bort Bodasjön från beslutet om utvidgat strandskydd med hänvisning till kommunens bedömning att sjön har begränsade värden för strandskyddets syften, och skyddet minskar alltså till generellt skydd om 100 meter.

Länsstyrelsens princip är att inte i förväg anpassa strandskyddet efter kommande bebyggelse. Sådana frågor får hanteras i vanlig ordning i detaljplaneprocessen.

Vad gäller Öresjö anser Länsstyrelsen att strandområdena har så höga värden för strandskyddets syften att ett utvidgat strandskydd upp till 300 meter är motiverat. Länsstyrelsen har dock i viss mån anpassat det utvidgade strandskyddet kring sjön efter befintliga bebyggelsegrupper och vägar. Länsstyrelsen har dock varit noga med att säkerställa de gröna kilar som idag finns mellan bebyggelseområdena, eftersom dessa är mycket betydelsefulla för att strandskyddets syften långsiktigt ska kunna säkerställas i området.

Samtliga markägare och andra rättighetshavare har förelagts att yttra sig genom kungörelsedelgivning. Enligt 49 § delgivningslagen (2010:1932) får delgivning genom kungörelse användas om en obestämd krets av sakägare ska delges, vilket är fallet här. Eftersom antalet sakägare är mycket stort har det tyvärr inte varit praktiskt möjligt att delge alla personligen.

I Sverige har vi en lång tradition av tillgänglig natur, alla får lov att vistas på allas mark. Det är något de flesta, både de som bor i Sverige och de som kommer som turister, upplever som väldigt värdefullt. För att denna möjlighet ska finnas måste dock det enskilda intresset att bebygga marken stå tillbaka för det allmänna intresset av allemansrättsligt tillgängliga strandområden. Landsbygdsutveckling behövs, men för en långsiktigt hållbar landsbygdsutveckling behöver noggranna vägningar mellan olika intressen göras

så att man inte bebygger de attraktiva miljöer som ska locka människor till landsbygden. Verktyg för att stimulera landsbygdsutvecklingen finns inskrivna i lagen (7 kap. 18e § miljöbalken). Länsstyrelsen anser att dessa verktyg är tillräckliga och att det inte är lagstiftarens intention att strandskydd ska minskas i samband med denna översyn i syfte att stimulera landsbygdsutvecklingen.

Vad gäller frågan om ersättning så ger inte en nekad strandskyddsdispens någon omedelbar rätt till ersättning för markägaren. När det gäller uppförande av ny bebyggelse krävs enligt huvudregeln ändå bygglov, oavsett om strandskydd råder eller inte. Ett nekat bygglov medför inte heller någon rätt till ersättning. Om pågående markanvändning avsevärt försvåras ska markägaren, enligt bestämmelserna om egendomsskydd i 2 kap. 15 § regeringsformen, tillförsäkras ersättning. Byggnader, anläggningar, anordningar och åtgärder som behövs för de areella näringarna är undantagna från förbuden i strandskyddet. Avsikten med det undantaget är att strandskyddet inte ska inkräkta på egendomsskyddet genom att förhindra pågående markanvändning. I Lilla Edets kommun innebär förslaget inga utökningar av strandskyddet jämfört med tidigare.

De allra flesta sjöar som omfattas av strandskydd i länet har generellt strandskydd om 100 meter. Utvidgat strandskydd gäller bara i områden som är extra skyddsvärda med hänsyn till strandskyddets syften. Att minska strandskyddet till 100 meter vid samtliga sjöar i länet riskerar att leda till fragmentering av strandområdena, med följderna att allmänhetens tillgång till strandområdena generellt skulle minska samt att förhållandena för växt- och djurliv skulle försämrats. Länsstyrelsen anser att ett utvidgat strandskydd vid uppräknade sjöar, med de motiveringar som angivits i besluten är nödvändiga för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften. Länsstyrelsens bedömningar av vilka sjöar som bör omfattas av utvidgat strandskydd grundar sig i de riktlinjer som satts upp i förarbetena till strandskyddslagen. Länsstyrelsen väger också in frågor som framtida exploateringstryck i bedömningen om utökat strandskydd behövs i ett område. Även i kommuner som i stort har ett lågt exploateringstryck kan det dock finnas intresse av att bygga strandnära fritidshus m.m. i specifika områden.

Länsstyrelsens bedömningar av dispensansökningar och undantag för areella näringar måste följa den praxis som utvecklas kring lagstiftningen. Vare sig lagstiftning eller praxis kan påverkas i samband med detta beslut.

Intresseprövning

De utvidgningar av strandskyddsområden som detta beslut avser, omfattar sådana områden som idag har, eller inom överskådlig framtid kan väntas få, mycket höga värden för allmänhetens friluftsliv och/eller för växt- och djurlivet. Ett utvidgat strandskydd är enligt Länsstyrelsens bedömning nödvändigt för att långsiktigt säkerställa syftena med strandskyddet i dessa områden. Detta medför vissa inskränkningar i användningen av mark- och vatten. Beslutet innebär totalt sett en minskning av antalet sjöar som har utvidgat

strandskyddet i Lilla Edets kommun, jämfört med hur det var innan den 1 december 2014. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att förordnandet inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Kungörelse

Beslutet ska, tillsammans med ett antal andra kommunvisa beslut, kungöras i Post- och inrikes tidningar, länets författningssamling samt i Göteborgs Posten och TTELA.

Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i ortstidning enligt 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat och landskapsarkitekt John Dagobert har varit föredragande. I ärendets handläggning har även naturvårdsdirektör Sven Swedberg och länsjurist Anna Roslund, rättsenheten, deltagit.

Lisbeth Schultze

John Dagobert

Upplysningar

Detta beslut påverkar inte tidigare beslut om upphävande av strandskydd som fattats i samband med fastställelse eller antagande av detaljplaner eller områdesbestämmelser. Det påverkar inte heller de områden som var planlagda då strandskydd infördes den 1 juli 1975, som enligt 10 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken ska vara undantagna från strandskydd så länge inte annat bestäms.

I de planområden där det tidigare har bestämts att utvidgat strandskydd ska råda intill en viss gräns gäller utvidgning av strandskydd enligt kartor till detta beslut. Däremot medför detta beslut inte att strandskydd läggs på inom planer från före 1 juli 1975 som hittills inte berörts av strandskydd.

Strandskydd inträder enligt 10 a § lagen om införande av miljöbalken, då en generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts med en ny detaljplan. Detta gäller även när en detaljplan för ett område som tidigare har omfattats av en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan.

För områden där strandskyddet upphävts vid planläggning anges det i 7 kap. 18 g § miljöbalken att strandskydd återinträder om en detaljplan eller områdesbestämmelser upphävs eller ersätts med en ny detaljplan.

I de fall anpassningar av strandskyddsgränsen har gjorts med hänsyn till befintliga bostadstomter är den nya gränsen i de flesta fall avsedd att följa fastighetsgränserna. I de fall fastighetsgränsen är felaktigt inlagd i kartan är det den faktiska fastighetsgränsen som ska vara vägledande för tolkningen av var strandskyddsgränsen går.

Strandskyddet innebär bland annat förbud mot nybyggnation och gäller vid sidan av plan- och bygglagen. Beslutet innebär i vissa områden att strandskydd införs där strandskydd tidigare inte gällt. För att utnyttja ett gällande bygglov behövs då även dispens från strandskyddet.

Vid sidan av strandskyddsbestämmelserna gäller annan lagstiftning som vanligt. Den som har för avsikt att vidta åtgärder inom strandskyddat område och därför planerar att söka dispens för det, kan även behöva tillstånd enligt andra bestämmelser.